

РОЛЬ МАКРО- ТА МІКРОФАКТОРІВ У КОНТЕКСТУАЛІЗАЦІЇ ВПЛИВУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Столярчук Н. М., Шмиголь Н. М., Сергєєва Н. В.

ВСТУП

Великі суспільні проблеми представляють собою масові соціальні та екологічні проблеми, які переступають національні кордони, такі як зміна клімату, нерівність, руйнівна міграція, глобальні пандемії, які потенційно чи фактично мають негативний вплив на велику кількість людей, спільнот і планети в цілому. До цього ще додаються нові світові проблеми, пов'язані з війною в Україні та оцінкою впливу цієї війни на продовольчу та екологічну систему Європи та світу.

У даному контексті все більш важливого значення набувають міждисциплінарні дослідження, експертами в яких є дослідники та практики з різних галузей та різних країн. Відтак виникає питання, як правильно побудувати спільне дослідження (проект), щоб воно мало значний вплив на науку, суспільство, політику, економіку, мало практичне значення і при цьому враховувало інтереси всіх дослідників.

«Завдяки справжньому співробітництву та інтеграції різноманітних точок зору можна отримати високоякісні й релевантні результати пошуку багатьох зацікавлених сторін»¹.

Існуючі на сьогодні в Україні умови інноваційного розвитку економіки, інтелектуального потенціалу суспільства, освоєння нових технологій, подолання структурних деформацій потребують удосконалення та інституціонального підсилення. Системна криза, в якій тривалий час перебуває вітчизняна економіка, нестабільність управлінських структур, плінність кадрів, недостатнє фінансування негативно позначаються на змісті та результативності впровадження заходів інноваційної політики. Функціонування вітчизняної економіки на принципах інноваційної моделі розвитку виступає наразі об'єктивною необхідністю і вимагає ефективних заходів, спрямованих на збереження науково-технологічного потенціалу, забезпечення ефективнішого його використання з метою подолання кризових явищ у

---

¹ Bowen, S. J. & Graham, I. D. (2013). From knowledge translation to engaged scholarship: Promoting research relevance and utilization. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 94(1 Suppl 1), pp. 3–8. DOI: 10.1016/j.apmr.2012.04.037

соціально-економічному розвитку, обґрунтування доцільності наукових і технологічних результатів та їх адаптації до суспільних потреб країни².

Відтак побудова підходу щодо політики виробників, які беруть участь у регулятивній економіці, розробка платформи з метою посилення кооперації усіх зацікавлених сторін, розробка моделі для створення довготривалого впливу на поведінку користувачів, розвиток практики «відкриті інновації» в усьому ланцюгу створення вартості шляхом впровадження складних технологій є важливим напрямками, які варто досягти в процесі міждисциплінарних досліджень для вирішення глобальних проблем та досягнення сталості розвитку.

1. Суть впливу досліджень та необхідності здійснення міждисциплінарних досліджень

Вплив дослідження – це внесок дослідження в економіку, суспільство, довкілля або культуру, а не лише внесок в наукові дослідження. На поширення результатів наукового дослідження, на процеси та середовище довкола мають вплив наступні фактори: оцінка впливу, індикатори впливу, процес впливу, культуру впливу, мобілізація знань, переклад знань, трансфер знань, обмін знаннями, залучення фінансування та апробація результатів досліджень. Шлях від початку дослідження до його результатів є складним та має декілька етапів (рис. 1).

Рис. 1. Шлях від дослідження до впровадження та впливу

Існують різноманітні програми грантів на дослідження, спрямовані на створення впливу: гранти на навчання, дослідницькі гранти, гранти на ідеї, гранти на клінічні випробування, синергетичні гранти, провідні дослідницькі гранти, партнерські проекти, гранти на розвиток, міжнародні схеми співпраці, цільові конкурси, премії, стипендії на дослідження, стипендії для аспірантів та докторантів.

Основні типи впливу в дослідженні: економічний вплив, державний вплив, управлінський вплив, якість життя, персональний професійний розвиток.

---

² Мазуренко О. В., Столярчук Н. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки: аналіз стану. *Економіка АПК*. 2019. № 12. С. 37. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201912037>

Іноземні дослідники виділяють наступні типи впливу в дослідженні³:

1. Академічний вплив – внесок дослідження в академічний прогрес.
2. Культурний вплив – це дослідження, яке сприяє розумінню та зміні ідей, реальності, цінностей і вірувань.

3. Економічний ефект – це грошові вигоди, отримані від досліджень (збільшення товарообігу, прибутку, фінансування або переваг).

4. Вплив на благополуччя – це дослідження, яке привело до кращих результатів для здоров'я окремих людей, соціальних груп або громадського здоров'я.

5. Політичний вплив – визначає, як діють політики та яке законодавство в подальшому приймається. Це може включати урядові, неурядові організації, благодійні та громадські організації.

В сучасних ринкових умовах для переважної більшості науковців та установ із державною формою власності досить складним, але важливим кроком є трансформація свого світогляду, мотивацій та стратегії дій в інноваційних ринково-орієнтованих напрямках. На ринку без жодних послаблень конкурують ефективні та неефективні продавці (в тому числі й установи-оригінатори ОПШВ), товари і послуги. Спонукає і мотивувати споживача вибрати саме Ваш товар – виклик, який потребує пильної уваги та системного підходу. Бути успішним в науці і бути успішним в бізнесі – далеко не синоніми. Тому, для наукових установ із державною формою власності стратегічно важливим напрямом їх входження в ринок розглядається, насамперед, системна перебудова з використанням всього набору ринкових механізмів та стратегій. Якщо створення продукції (потенційно товару) буде здійснюватися за старою неефективною схемою – навіть наявність маркетингової служби не гарантує досягнення успіху. Щоб досягти чогось на ринкових теренах, необхідно мати обізнаність (фаховий рівень та знання ринку), вмотивованість (система стратегічних координат), оперативність (попит та цінові коридори), нестандартне мислення й чималу винахідливість (креативність)⁴.

Стратегії нарощування потенціалу, надолуження відставання і організація дій, зумовлені викликами нової промислової революції – все це сучасні варіанти промислової політики, що відповідають цілям сталого розвитку. Моделі надолуження відставання забезпечують

---

³ McAllister, M., Withyman, C. and Knight, B.A. (2018). Facilitation as a vital skill in mental health promotion: findings from a mixed methods evaluation. *The Journal of Mental Health Training, Education and Practice*, vol. 13, no. 4, pp. 238–247. DOI: <https://doi.org/10.1108/JMHTEP-05-2017-0036>

⁴ Sadovska, I., Matviyets, V., Stolyarchuk, N. and Kozak, M. (2020). Research of the market of scientific production of the pricarbate DHSGDS. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 2, 22 (Jun. 2020), 54–63. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-02-54-63>

заохочення інновацій і впровадження нових технологій, а в моделях, орієнтованих на нову промислову революцію, застосовуються механізми створення нових галузей⁵.

Інтеграція України у світову спільноту, доопрацювання стандартів, законів і механізмів управління до світових вимог, потребуватимуть від керівників комплексного управління суб'єктами господарювання в усіх сферах. Інвестори, акціонери, покупці є особами, зацікавленими у отриманні повноцінної та об'єктивної інформації про можливості підприємства працювати на підвищення рівня прибутковості та виконання інших завдань. З цих причин в європейських державах було розроблено і запроваджено стандарти серії ISO 9000, ISO 14000, OHSAS 18000 з метою побудови та впровадження управлінських систем⁶.

Науковцями доведено, що зростання інвестиційної привабливості будь-якої галузі, можливе не лише за допомогою залучення інвестицій у виробничу сферу. Важливими стратегічними напрямками капіталовкладень є інновації, людський капітал, навколишнє середовище, соціальна сфера⁷.

Щодо практичних ефектів від впровадження інновацій, то тут виділяють: еколого-економічний ефект, бюджетний ефект, показник соціальної ефективності проєкту, коефіцієнт ефективності витрат на модернізацію, показник економічного ефекту від впровадження інновацій⁸.

Чому ми повинні бути зацікавлені в посилені впливу наших досліджень?

1. Адвокація: обґрунтування «Open Science & Open Innovations».
2. Підзвітність: прозоре фінансування.
3. Аналіз: знайти вигідні рішення.
4. Розподіл: справедлива участь.

---

⁵ Столярчук Н. М., Сергеева Н. В., Хіоні Г. О. Удосконалення інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 9. С. 69. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201909069>

⁶ Кropyvko, M., Krushelnytsky, M., & Stolyarchuk, N. Соціальна спрямованість в управлінні економічною ефективністю інвестицій. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2020. № 2(6). С. 121–131. DOI: <https://doi.org/10.32750/2020-0211>

⁷ Yuriy Kyrylov, Nadiia Stoliarchuk, Iryna Sadovska, Andrii Bilochenko, Alina Matviienko, Heorhii Khioni. Innovation as an important production factor and a factor in increasing the investment attractiveness of the agricultural sector. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2020. Vol. 42. No. 4: 458–465. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.47>

⁸ Управління ефективністю інноваційно-інвестиційної діяльності в агробізнесі : монографія / Ю. О. Лупенко, М. Ф. Кропивко, О. В. Захарчук та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2021. 224 с.

Окремо варто виділити важливість релевантності оцінки впливу:

- забезпечує ясність для визначення та документування ефективних результатів;
- дозволяє побачити всі типи впливу – позитивні, негативні, бажані чи досягнуті;
- надає зацікавленим сторонам прозоре візуальне уявлення про створені та пропонувані цінності;
- допомагає розділити кількісні та якісні результати
- допомагає визначити, чи приділялася увага спеціалізованим областям дослідження та якою мірою.

«Шлях впливу може являти собою складний ланцюг подій із низкою змінних, що впливають на кожну ланку в ланцюзі, особливо якщо проект включав ранню стадію стратегічного дослідження. В ідеалі результати та наслідки планування повинні передбачатися за допомогою інструментів управління на початку дослідницького проекту»⁹.

Яким чином досягається вплив в наукових дослідженнях? Обізнаність (доступність, відкритість, поширюваність); зрозумілість (можливість пояснити та контекстуалізувати); інструменти залучення (вміння розмовляти, залучати до участі, співтворчість); дії (занурення в роботу, продуктивність, сервіси та проекти); адвокація (зміна політики, навчання та освіта); ефективність (здатність досягти змін у практиці).

У 2015 році уряд Австралії запустив Національну програму інновацій та науки. Одним із заходів у порядку денному було запровадження Австралією системи оцінки залучення та впливу (EI) для оцінки взаємодії дослідників із кінцевими користувачами. Це важливий порядок денний для визначення підходів до перекладу університетських досліджень: дослідження економічних, соціальних, екологічних та інших впливів.

«Важливо зауважити, що лише результати дослідження не слід розглядати як вплив на суспільство»¹⁰. Для здорової культури впливу дослідники повинні боротися з перешкодами які заважають їм проводити реалістичні дослідження. Університети повинні перетворитися в організації, які об'єднують міждисциплінарних дослідників, а також наукові гуртки, громадськість і зацікавлених сторін навколо ключових завдань реалізації проекту.

---

⁹ CSIRO 2020. URL: <https://www.csiro.au/en/research/environmental-impacts/climate-change/state-of-the-climate>

¹⁰ Minister McConalogue and Minister Heydon jointly announce the awards made under DAFM's 2021 Call for Research Proposals. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/6a876-minister-mcconalogue-and-minister-heydon-jointly-announce-the-awards-made-under-dafms-2021-call-for-research-proposals/>

Досить важливим під час проведення досліджень є колаборація з практиками. Аналіз публікацій іноземних науковців показує, що під час включення до співавторства статті людей з бізнесу, діяльність яких пов'язана з дослідженням і результати якого можуть бути впроваджені у даному виробництві, цитування таких статей зростає. Також для поширення впливу наукових досліджень варто використовувати не лише наукові, а й суспільні видання, соціальні сіті, робити інтерв'ю.

Виклики дослідження для досягнення високого впливу:

- необхідність вдосконалення існуючих практик і підходів;
- брак ресурсів;
- часові рамки та обмеження програмних циклів створюють значні проблеми для вимірювання та визначення впливу, особливо довгострокового впливу на суспільство;
- ряд учасників із власними цілями, стимулами та мотивацією в системі досліджень та інновацій;
- існують проблеми з наявними даними та їх використанням, які створюють перешкоди для досягнення ефекту дослідження;
- визначення ефективного вимірювання та вибір відповідної методології;
- вплив може означати різні речі для різних людей і груп, що ускладнює вибір підходу, який охоплює розуміння між усіма зацікавленими сторонами.

Визначення показників та процесів, які впливають на індикатори впливу наукових досліджень та ефективність наукових досліджень відноситься так званої теорії змін. До елементів теорії змін під час здійснення міждисциплінарних досліджень можна віднести:

- конкретні питання оцінки, особливо стосовно тих елементів теорії змін, для яких ще немає істотних доказів;
- відповідні змінні, які повинні бути включені в збір даних;
- проміжні результати, які можуть бути використані як маркери успіху в ситуаціях, коли наслідки, що цікавлять, не відбуватимуться протягом періоду часу оцінки;
- аспекти впровадження, які слід вивчити;
- потенційно релевантні контекстуальні фактори, на які слід звернути увагу під час збору даних та аналізу, щоб знайти закономірності.

Першим, хто описав і розкрив концепцію «теорії змін» Керол Вайсс (Carol Weiss). Ця концепція є результатом дослідження автором проблем, що виникли у зв'язку з оцінкою ефективності та продуктивності глобальних програм та стратегій соціального розвитку. Дослідник виявив, що досить часто у відповідальних осіб за виконання

програм не існує уявлення про кінцевий результат та індикатори, який вони повинні отримати, а також не існує чіткого та послідовного плану дій. Суть концепції полягає у формуванні так званого плану дій у формі ланцюга послідовних кроків та конкретними індикаторами, які потрібно досягти на кожному етапі. Важливим елементом є те, що індикатори на початковому етапі пов'язані лише з вхідними факторами (outputs), а на кінцевому етапі індикатори повинні бути пов'язані з стратегічними цілями та зовнішніми факторами (outcomes).

Персона впливу – це інструмент самооцінки, який допоможе вам зрозуміти рівень усвідомлення вашого впливу та допоможе зрозуміти вашу позицію у сфері впливу на суспільство.

Усвідомлення впливу – рівень знання та усвідомлення, якими володіє людина щодо своєї ролі прийняття рішень які мають потенціал для створення діяльності, орієнтованої на вплив, у межах їхніх сфер компетенції, що веде до суспільства переваги.

Знання Цілей сталого розвитку – розуміння важливості підтримки порядку денного сталого розвитку до 2030 року, прийнятого всіма державами-членами Організації Об'єднаних Націй у 2015 році, включає 17 цілей сталого розвитку (ЦСР), які є невідкладним заклик до дій для всіх країн, що розвинені та розвиваються, у рамках глобального партнерства, для розробки орієнтованих на вплив проєктів з потенційними суспільними перевагами.

Знання великих викликів – розуміння важливості глобальних проблем, які є ризиком для розвитку та зростання різних аспектів суспільства, людей, людства та навколишнього середовища, для розробки потенційних рішень, орієнтованих на вплив, для суспільної вигоди.

Вплив грамотності – розуміння того, як впливає на вас і ваше дослідження. Якщо говорити точніше, важливо вміти розуміти, оцінювати та приймати рішення про те, як підключити своє дослідження до зовнішнього світу.

Знання перекладу – знання формуються спільно між дослідниками та кінцевими користувачами. Результати досліджень, отриманих за грантом, мають бути представлені промисловості чи спільноті за межами академічних кіл для вирішення реальної проблеми наприкінці дослідницького проєкту. Розповсюдження результатів дослідження серед промисловості та суспільства за межами наукових кіл для вирішення визначеної проблеми. Залучення зацікавлених сторін починається у співпраці з промисловістю для вирішення питання чи проблеми з метою надання інтегрованого рішення, розпочатого на початку дослідження для вирішення проблеми реального світу.

2. Макро- та мікроіндикатори у контекстуалізації впливу міждисциплінарних досліджень

Гідний вплив в міждисциплінарних дослідженнях, це практичні результати, прийняття відповідних законів, зміна суспільної думки тощо.

«Дуже важливо визначити індикатори змін, які допоможуть вам продемонструвати вплив вашого дослідження. Збір базових даних є важливим, щоб мати вихідні цифри для порівняння згодом, коли ви будете підтверджувати свій вплив. Пов'яжіть свої показники з чіткими цільовими показниками та вкажіть, досягнуті вони чи перевищені»¹¹.

Стосовно цілей сталого розвитку, то запровадженню ефективних міждисциплінарних досліджень відповідає ціль 4 «Якісна освіта», ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання», ціль 9 «Інновації та інфраструктура», ціль 17 «Партнерство заради стійкого розвитку» (таблиця 1).

Визначено, що уряди країн візьмуть на себе відповідальність і створять національні механізми, які сприятимуть досягненню даних цілей, що сприятиме формуванню нового інституційного середовища. Враховуючи вищезазначене, урядом України розроблена, а 01 січня 2016 року вступила в дію національна система ЦСР, яка має у своєму складі 17 цілей сталого розвитку країни з урахуванням особливостей національного розвитку. Авторами узагальнено основні завдання та індикатори, що враховують інвестиції та інновації в рамках наукового дослідження (таблиця 2).

Враховуючи широкий спектр можливостей впливу, важливо розуміти, як вплив впливає на вас і ваше дослідження. Якщо говорити точніше, важливо вміти розуміти, оцінювати та приймати рішення про те, як підключити своє дослідження до зовнішнього світу. Це явище називають грамотність впливу.

Вирішення грандіозних викликів вимагає глибокої наукової та технічної експертизи багатьох дисциплін, а також інтегровану та продуктивну співпрацю з промисловістю, університетами та урядом.

Великі суспільні проблеми представляють собою масові соціальні та екологічні проблеми, які переступають національні кордони, такі як зміна клімату, нерівність, руйнівна міграція, глобальні пандемії, які потенційно чи фактично мають негативний вплив на велику кількість людей, спільнот і планети в цілому. До цього ще додаються нові світові проблеми, пов'язані з війною в Україні та оцінкою впливу цієї війни на продовольчу та екологічну систему Європи та світу.

---

¹¹ Guides BY TYPE – Library Guides at CQUniversity. URL: <https://libguides.library.cqu.edu.au.php?g=881139&p=6638546#sigbox21149743>

**Роль міждисциплінарних досліджень
в рамках реалізації цілей сталого розвитку**

№	Ціль	Завдання
1	2	3
1	Ціль 4. Якісна освіта	<ul style="list-style-type: none"> – усунення гендерної диспропорції в освіті та забезпечення рівного доступу до всіх рівнів освіти та професійної підготовки для вразливих верств населення, включаючи людей з інвалідністю – забезпечення рівного доступу для всіх жінок і чоловіків до доступної та якісної технічної, професійної та вищої освіти, включаючи університет – збільшення кількості молоді та дорослих, які мають відповідні навички, включаючи технічні та професійні навички, для працевлаштування, гідної роботи та підприємницької діяльності
2	Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення рівня продуктивності; – використання технологічних інновацій; – стимулювання підприємництва і створення робочих місць
3	Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> – стимулювання інновацій і підприємництва; – створення стійкої інфраструктури; – сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; – розвиток нових галузей промисловості, інформаційних і комунікаційних технологій; – створення нових робочих місць; – підвищення ефективності використання ресурсів; – інвестиції у наукові дослідження та інновації
4	Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку	<ul style="list-style-type: none"> – залучення інвестицій до найменш розвинутих країн; – вдосконалення доступу до технологій і знань; – обмін ідеями та розвиток інновацій

Джерело: узагальнено за даними UNDP Україна <https://www.undp.org/ukraine>

**Роль міждисциплінарних досліджень в рамках реалізації
національної системи цілей сталого розвитку**

№	Ціль	Завдання	Індикатори
1	2	3	4
1	Ціль 4. Якісна освіта	4.4. Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки	4.4.1. Кількість українських міст, що є членами Глобальної мережі міст ЮНЕСКО, що навчаються; 4.4.2. Населення за рівнем освіти та статтю, % 4.4.3. Витрати на підготовку фахівця 4.4.4. Витрати закладів вищої освіти на провадження наукової діяльності
		4.5. Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності	4.5.1. Рівень участі населення у формальних та неформальних видах навчання та професійної підготовки, % 4.5.2. Частка населення, яке повідомило, що за останні 12 місяців користувалось послугами Інтернету, %
2	Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	8.1. Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості	8.1.1. Індекс фізичного обсягу ВВП, %; 8.1.2. Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП, %; 8.1.3. Частка експорту товарів з використанням у виробництві технологій високого та середньо-високого рівня в загальному обсязі експорту товарів, %; 8.1.4. Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом

		8.2. Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв	8.2.1. Коефіцієнт віддачі основних засобів; 8.2.2. Індекс зміни продуктивності праці, %
		8.6. Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки	8.6.1. Кількість зайнятих працівників у суб'єктах середнього та малого підприємництва, млн. осіб; 8.6.2. Частка доданої вартості за витратами виробництва суб'єктів середнього та малого підприємництва, у % до загальної суми доданої вартості за витратами виробництва; 8.6.3. Місце України у рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business
3	Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура	9.4. Сприяти прискореному розвитку високо- та середньовисокотехнологічних секторів переробної промисловості, які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво» та кластерного підходу за напрямками: розвиток інноваційної екосистеми; розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІКт); застосування ІКт в АПК, енергетиці, транспорті та промисловості; високотехнологічне машинобудування; створення нових матеріалів; розвиток фармацевтичної та біоінженерної галузей	9.4.1. Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до високотехнологічного сектору переробної промисловості, у загальній доданій вартості за витратами виробництва, %; 9.4.2. Частка доданої вартості за витратами виробництва підприємств, які належать до середньовисокотехнологічного сектору переробної промисловості у загальній доданій вартості за витратами виробництва, %; 9.4.3. Частка працівників, зайнятих на підприємствах, які належать до високо- та середньовисокотехнологічних секторів переробної

			промисловості, у загальній кількості зайнятих працівників у промисловості, %
		9.5. Створити фінансову та інституційну системи (інноваційну інфраструктуру), що забезпечуватимуть розвиток наукових досліджень, та науково-технічних (експериментальних) розробок	9.5.1. Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, %; 9.5.2. Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
		9.7. Забезпечити збільшення участі молоді у наукових дослідженнях	9.7.1. Питома вага дослідників віком до 40 років, у загальній кількості дослідників
4	Ціль 17. Партнерств о заради сталого розвитку	17.1. Мобілізувати додаткові фінансові ресурси на основі заохочення інвестицій іноземних та вітчизняних інвесторів	17.1.2. Чистий притік прямих іноземних інвестицій (за даними платіжного балансу), млн дол. США
		17.3. Розвивати партнерські відносини влади і бізнесу для досягнення цілей сталого розвитку	17.3.1. Кількість проєктів публічно-приватного партнерства

Джерело: узагальнено на основі даних Державної служби статистики України: Інформаційне забезпечення моніторингу ЦСР, метадані <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Для поширення результатів дослідження важливе значення мають лідерські значення кожного дослідника (так званий «*impract person*»). *Impract person* – це інструмент самооцінки, який допоможе у розумінні рівнів усвідомлення впливу, а також допоможе зрозуміти позицію в сфері впливу на суспільство.

Впливова персона може бути використана для представлення різних профілів окремих осіб або груп та їхніх рівнів самооцінки і оцінених знань про вплив на суспільство. Профіль особистості розробляється на основі розуміння мотивацій, бар'єрів, факторів впливу, навичок, здібностей, рис особистості та ставлення. Це може допомогти зрозуміти потреби, вимоги, цілі та очікування особи, орієнтованої на вплив.

Профіль особистості допомагає керувати процесом співпраці, сприяючи поєднанню різноманітних навичок, досвіду та знань.

Можна виділити наступні типи «impact person»:

1. Дослідник – особа, що здійснює дослідження, орієнтоване на вплив, або інші спільні дослідження.

2. Зацікавлені сторони (стейкхолдери) – роботодавці, бізнес, бенефіціари.

3. Менеджери – організації, або особи, які здійснюють інвестування у та/або потенційні учасники та/або бенефіціари результатів впливу та результатів досліджень, заснованих на впливі.

Особливості міждисциплінарних досліджень, які заслуговують на вплив:

- особиста зацікавленість або організаційна орієнтація на екологічні, соціальні та етичні проблеми, що спонукає до зростання нових типів дослідницьких вимог з боку екосистеми, орієнтованої на вплив;

- поширення впливу теорії соціального обміну;

- дослідники з соціальних наук і медицини є більш схильні до впливу на суспільство як важливого результату порівняно з іншими дисциплінами;

- якщо дослідження фінансується державою, це створює певні обов'язкові вимоги;

- особиста екологічна стурбованість, ідеалізм у моральній ідеології та попередній досвід мають велике значення та позитивний вплив на соціальну цінність, та позитивний вплив на бажання розвивати соціально орієнтовані результати;

Бар'єри розвитку орієнтованого на вплив мислення:

- бюрократія;

- сприйняття, пов'язане з обмеженою цілеспрямованістю та виділенням ресурсів для дослідження, спрямованого на вплив, у порівнянні з дослідженням, спрямованим на частковий вплив, або іншим потенційним дослідженням;

- для деяких дослідників це ще нова концепція і розуміється більше як лінійний процес;

- брак навичок і впевненості, а також очевидна відсутність спонукань;

- інституційні бар'єри та відсутність організаційної готовності до впливу, низькі налаштування ресурсів, складність процесу та обмежене навчання впливу;

- обмежене розуміння співпраці на ранніх етапах дослідження.

Фактори, що формують мислення, орієнтоване на вплив:

– впливи, що впливають із природи співробітництва та типів екосистем;

– урядова політика та структура, законодавство;
– ринковий попит і промислові оцінки;
– організаційна підтримка, моделі управління, ієрархічна структура та культура;

– конфлікти дослідницьких інтересів;
– узгодження між організаційними цілями та особистими планами;
– знання зацікавлених сторін, внесок і підтримка;
– рівень міждисциплінарних знань;
– організаційні показники та вимоги до просування.

Дослідницькі очікування щодо вхідних даних і результатів:

1. Академічний: Зміна дослідницької практики, політики та механізмів фінансування. Нові теорії та/або методології дослідження. Дослідження мають сприяти виникненню нових ідей і лідерства в думках. Вплив дослідження на методи, ідеї чи етику.

2. Культурний: Публічний дискурс був стимульований або поінформований дослідженнями. Ставлення до обізнаності або розуміння (частини) громадськості були поінформовані та їх здатність приймати обґрунтовані рішення щодо використання, покращена завдяки участі в дослідженнях. Відродження/розвиток громади на основі досліджень. Поліпшення збереження, консервації та презентації спадщини. Виробництво культурних артефактів. Професії та організації змінюються відповідно до змін культурних цінностей. Сприяння процесам спілкування, вшанування пам'яті та примирення.

3. Економічний: Підвищення продуктивності завдяки дослідженням призвело до змін у практиці. Розробка нових або вдосконалених матеріалів, продуктів або процесів. Підвищення ефективності практик на робочому місці. Зміни в управлінні та використанні ресурсів. Розуміння, розробка та прийняття альтернативних економічних моделей (наприклад, справедливої торгівлі). Було запроваджено політику, яка мала вплив на економічне зростання та/або стимулювання, продуктивність. Зміни в кількості відвідувачів, аудиторії, подіях тощо. Розвиток або нові підприємства/компанії. Створено новий бізнес-сектор або діяльність. Потенційні майбутні втрати були зменшені завдяки покращенню методів, оцінки та управління ризиками.

4. Здоров'я та благополуччя: Було розроблено, випробувано нові ліки, методи лікування або терапії, діагностичні чи медичні технології пацієнтів та/або усиновлених. Розроблено, випробувано та/або прийнято нове клінічне втручання або втручання у спосіб життя. Зміни в методах догляду за

пацієнтами або зміни в клінічних чи медичних рекомендаціях через дослідження. Зміни в економічній ефективності медичних послуг, лікування або використання ресурсів. Змінилися методи догляду та виховання. Рішення служби охорони здоров'я або регулюючого органу ґрунтуються на дослідженні. Підвищена обізнаність громадськості щодо ризику для здоров'я та/або профілактики захворювань на основі досліджень. Зміни в суспільній поведінці, які покращують результати здоров'я.

5. Політика: Політичні дебати стимулювали та/або інформували дані досліджень. Вплив на дискусію в державній політиці та на практиці через членство чи відмінність входження в експертні групи та політичні комітети або поради урядам. Офіційне партнерство або дослідницька співпраця з основними установами та урядом. Консультації уряду чи інших органів, які використовують дослідницький досвід. Взаємодія з адвокаційними групами та іншими організаціями завдяки дослідницькій співпраці. Зміни професійних стандартів і поведінки. Змінилось надання державної послуги. Політичні рішення або зміни до законодавства, нормативних актів чи вказівок були отримані від дослідницької діяльності.

6. Екологічність: Навколишнє середовище було покращено завдяки введенню нових продуктів, процесів, або послуг. Удосконалена стратегія, операції чи методи управління створюють переваги для навколишнього середовища. Зміни у громадській обізнаності та/або поведінці, пов'язані з навколишнім середовищем. Були розроблені нові методи, моделі, моніторинг або техніки, які призвели до зміни чи переваги. Політичні дебати щодо навколишнього середовища, екологічні політичні рішення чи рішення щодо планування мають бути стимульовані чи проінформовані дослідженням. Покращена розробка або реалізація екологічної політики або регулювання. Управління або збереження природних ресурсів, включаючи енергію, воду та продовольство зазнав впливу або змінився. Змінився менеджмент екологічних ризиків. Функціонування бізнесу чи громадських послуг було змінено для досягнення екологічних цілей. Пряме втручання, засноване на даних досліджень, призвело до зменшення вуглекислого газу та інших екологічно шкідливих викидів. Змінена політика/практика збереження та/або управління ресурсами. Відбулося громадське обговорення та усвідомлення впливу зміни клімату на довкілля під впливом досліджень.

7. Соціальний: Покращення законодавчої бази, регуляторного середовища або управління. Зміни в соціальній політиці, про які свідчать дослідження. Розширені практики та політика корпоративної соціальної відповідальності. Покращений доступ до правосуддя та інші

можливості. Удосконалення політики та практики для забезпечення подолання бідності. Покращене соціальне розуміння проблем, явищ, формування чи інформування суспільного ставлення і цінності. Зміна соціальної інтеграції та участі громади. Створення, надихання та підтримка нових форм мистецького, літературного, мовного, соціального, релігійного, тощо.

8. Освітній: Дослідження свідчило про зміни в освіті чи шкільній програмі. Змінилися рекомендації щодо навчання. Вплив на розробку та надання освітніх ресурсів. Розвиток ресурсів для вдосконалення професійної практики. Зміни в підходах до навчання та викладання.

Покроковий підхід розвитку особистісного впливу:

1. Визначення себе на основі рівня знань і обізнаності щодо знань про вплив, грамотності, ЦСР і сталого розвитку.

2. Для особистості дослідника необхідно визначити мотивацію дослідника (особисту та професійну) щодо мотивів дослідження, орієнтованого на вплив.

3. Визначення тригерів, больових точок та гальмівних механізмів, які заважають досліднику вибрати важливу сферу дослідження чи план дослідження.

4. Визначення ключових навичок нетворкінгу, які дослідник може використовувати для розвитку співробітництва та нарощування потенціалу ресурсів для внеску в розробку дослідження, орієнтованого на вплив.

5. Визначення ключових навичок, які дослідник може використати, щоб зробити свій внесок у проведення дослідження, гідного впливу.

6. Визначення факторів, які впливають на рішення дослідників щодо вибору орієнтованої на вплив ідеології для дослідження.

7. Визначення академічного та/або галузевого профілю дослідників, щоб встановити охоплення та видимість для доступу до ресурсів, навичок та здібностей, які можуть сприяти розробці дослідження, гідного впливу.

8. Виходячи з рівня розуміння дослідників щодо досліджень, орієнтованих на вплив, визначити очікування дослідників щодо результатів і результатів, яких дослідники прагнуть досягти від дослідження, орієнтованого на вплив.

9. Визначити риси особистості дослідника на основі поведінки та ставлення, які можуть дозволити/перешкодити досліднику зрозуміти та/або розвинути та/або взяти участь у дослідженні, яке заслуговує на вплив.

Найвпливовіші індикатори ефективності проведених досліджень характеризуються: точністю і неупередженістю; актуальністю, надійністю

та послідовністю у різних дисциплінах і напрямках; своєчасністю; незалежністю перевірки та відтворення; пов'язані з чіткими цілями.

Вплив можна розглядати в 4 вимірах:

1. Сфера застосування або ширина в діапазоні від вузького (наприклад, публікація в журналі) до широкого (зміна соціальної поведінки).

2. Інтенсивність коливається від дрібної (впливає лише на певні дії або думки нижчого порядку) до глибокої (впливає на думки, дії та сприйняття вищого порядку).

3. Масштаб варіюється від невеликого (впливає на невелику групу в певному середовищі або в обмежених умовах) до великого.

4. Вплив в часі від короткого терміну до тривалого часу.

Показники ефективності впливу досліджень можна розділити на операційні та стратегічні. До операційних відносяться: вхідні дані (початкові ресурси, що необхідні для проведення дослідження); активи (їх наявність на початку дослідницького проєкту значно прискорює отримання результатів); результативність (при правильному плануванні дослідницький проєкт принесе ефективні результати). До стратегічних показників можна віднести короткострокові індикатори, середньострокові індикатори, довгострокові індикатори (якщо вони досягнуті та прийняті зацікавленими сторонами, то ми можемо спостерігати зміни в законодавстві, системах, суспільстві, тощо).

ВИСНОВКИ

За результатами даного дослідження учасники зможуть визначити та узгодити своє розуміння впливу з теоретичним підґрунтям і на практиці приклади. Це дасть додаткову ясність щодо того, як вплинути на процес розробки та його впровадження під час різних етапів реалізації проєкту. Досліджено, які навички потрібні для ефективного перекладу дослідження та впливу, розмежування поняття цінності з точки зору всіх зацікавлених сторін (тобто необхідно виходити за межі університетської екосистеми) та аналіз механізмів захоплення цінностей, роль зацікавлених сторін у інноваційному процесі, наприклад, роль конкурентів у формуванні новинок. Доведено необхідність колаборації з практиками під час проведення досліджень з метою розробки практичного інноваційного продукту, готового до впровадження. Визначено роль цілей сталого розвитку в міждисциплінарних дослідженнях як на міжнародному так і на національному рівнях, а також визначено індикатори для кожного рівня.

АНОТАЦІЯ

Розкрито суть впливу досліджень та обґрунтовано необхідність здійснення міждисциплінарних досліджень з метою вирішення глобальних проблем та досягнення сталості розвитку. Забезпечено глибше розуміння ролі впливу в дослідженні та практиці. Визначено виклики досліджень, що заважають досягненню високого впливу. Охарактеризовано елементи теорії змін під час здійснення міждисциплінарних досліджень. Визначено основні індикатори на початковому етапі дослідження (outputs) та на кінцевому етапі дослідження (outcomes). Розкрито основні індикатори міждисциплінарних досліджень в рамках реалізації національної системи цілей сталого розвитку. Виділено основні типи персони впливу «impact person» та описано підходи розвитку особистісного впливу.

Література

1. Bowen, S. J., Graham, I. D. From knowledge translation to engaged scholarship: Promoting research relevance and utilization. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 2013. 94 (1 Suppl 1). P. 3–8. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.apmr.2012.04.037>
2. Мазуренко О. В., Столярчук Н. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки: аналіз стану. *Економіка АПК*. 2019. № 12. С. 37. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201912037>
3. McAllister, M., Withyman, C. and Knight, B. A. Facilitation as a vital skill in mental health promotion: findings from a mixed methods evaluation. *The Journal of Mental Health Training, Education and Practice*. 2018. Vol. 13. No. 4. P. 238–247. DOI: <https://doi.org/10.1108/JMHTEP-05-2017-0036>
4. Sadovska, I., Matviyets, V., Stolyarchuk, N. and Kozak, M. Research of the market of scientific production of the pricarpate DHSGDS. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2020. 2, 22 (Jun. 2020), 54–63. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-02-54-63>
5. Столярчук Н. М., Сергєєва Н. В., Хіоні Г. О. Удосконалення інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка АПК*. 2019. № 9. С. 69. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201909069>
6. Kropyvko, M., Krushelnytsky, M., Stolyarchuk, N. Соціальна спрямованість в управлінні економічною ефективністю інвестицій. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2020. № 2(6). С. 121–131. DOI: <https://doi.org/10.32750/2020-0211>
7. Yuriy Kyrylov, Nadiia Stoliarchuk, Iryna Sadovska, Andrii Bilochenko, Alina Matviienko, Heorhii Khioni. Innovation as an important production

factor and a factor in increasing the investment attractiveness of the agricultural sector. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. eISSN 2345-0355. 2020. Vol. 42. No. 4: 458–465. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.47>

8. Управління ефективністю інноваційно-інвестиційної діяльності в агробізнесі : монографія / Ю. О. Лупенко, М. Ф. Кропивко, О. В. Захарчук та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2021. 224 с.

9. CSIRO 2020. URL: <https://www.csiro.au/en/research/environmental-impacts/climate-change/state-of-the-climate>

10. Minister McConalogue and Minister Heydon jointly announce the awards made under DAFM's 2021 Call for Research Proposals. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/6a876-minister-mcconalogue-and-minister-heydon-jointly-announce-the-awards-made-under-dafms-2021-call-for-research-proposals>

11. Guides BY TYPE – Library Guides at CQUniversity. URL: <https://libguides.library.cqu.edu.au/c.php?g=881139&p=6638546#slgbox21149743>

Information about the authors:

Nadiia Stoliarchuk

PhD in Economics,

Associate Professor at the Research

and Innovation Development Department

National Scientific Centre “Institute of Agrarian Economics”

10, Geroiv Oborony str., Kyiv, 03127, Ukraine

Nadiia Shmygol

Doctor of Economics, Professor

Institute of Production Systems Organization

Warsaw University of Technology

pl. Politechniki 1, 00-661 Warsaw, Poland

Natalia Serhieieva

PhD in Economics, Deputy Director

Institute of Mechanics and Automatics

of Agroindustrial Production of the

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

11/1, Vokzalna Str., Glevakha, Fastiv district,

Kyiv region, 08631, Ukraine